

POSUDEK

oponentky na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Kateřina Chmelová

Téma práce: Připravenost pedagogických pracovníků na dítě s ADHD

Autorka, Kateřina Chmelová, se ve své bakalářské práci zaměřila na práci pedagogů s žáky s diagnózou s ADHD. Zvolené téma patří ve školství k těm, které nejsou zdaleka okrajová a dosud nejsou dostatečně probádaná. Jde tedy o téma vysoce relevantní pro současné školství.

Bakalářská práce je standardně členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část sestává ze čtyř kapitol (ADHD; Pedagogický pracovník; Úspěšná integrace; Sebepojetí). Řazení kapitol je logické. Podkapitolu „*Historický vývoj profese*“ považuji vzhledem k tématu práce a bez konkrétnějšího objasnění důvodu za spíše postradatelnou. Z koncepčního hlediska není příliš jasné také zařazení poslední teoretické kapitoly „*Sebepojetí*“. V práci není naznačeno její propojení s tématem a cílem bakalářské práce ani s empirickou částí, která na ni navazuje. Její název je také poněkud málo informativní.

Autorka pracuje s imponujícím množstvím informačních zdrojů. Vychází z českých monografií i z časopiseckých článků, včetně zahraničních. S odbornými zdroji pracuje povětšinou odpovídajícím způsobem. V sekundárních citacích je však v odkazech v textu zapotřebí uvádět i rok vydání původní publikace. Text je psán čtivě a srozumitelně.

Autorka zvolila poměrně nesnadné téma. Velmi mě proto těší, jakým způsobem pracuje s pojetím různých autorů např. etiologie vzniku poruchy ADHD. Autorka přistupuje přiměřeně tvořivě k citovaným odborným poznatkům a názorům, např. k různým přístupům k využívání jednotlivých stupňů opatření ve vztahu k ADHD (s. 30).

V první kapitole zmiňuje diagnostický manuál DSM (IV a zejména nejnovější V). Na místě by bylo zmínit také Mezinárodní klasifikaci nemocí MKN, která je oficiálně závazná pro české zdravotnictví.

Některá fakta nejsou formulována přesně, např. na s. 8, kde autorka nepřesně uvádí, že ADHD je onemocněním.

Jako poněkud nelogické vnímám tvrzení: „*Důvodem, proč je často dítě diagnostikované až se začátkem školní docházky může být např. to, že dětem přirozeně s přibývajícím věkem narůstá schopnost sebekontroly.*“ Na s. 16.

Není také jasné, co je mýtického (tj. nepravdivého) na tvrzení o feminizaci školství – v práci chybí odkaz na statistické údaje, které by tento „mýtus“ rozporovaly (s. 22).

V empirické části autorka pomocí dotazníku oslovila 49 pedagogických pracovníků s cílem zjistit, „*zda jsou pedagogové na přítomnost těchto dětí ve třídě připraveni*“. (s. 8). K jeho dosažení stanovila pět výzkumných otázek a čtyři hypotézy.

Zde lze nalézt několik nepřesností: Výzkumnou otázku DV2 „Dokáží pedagogové přizpůsobit svou výuku žákovi s SPUCH?“ nelze na základě dat ověřit. Data poskytují pouze informace o tom, jak svou schopnost přizpůsobovat výuku žákovi se SPUCH učitelé hodnotí, nikoli jejich reálnou schopnost. Přesněji by se dala formulovat např.: „*Jak pedagogové hodnotí svou schopnost přizpůsobit svou výuku žákovi se SPUCH?*“

Výzkumná otázka DV4 ani hypotéza H1 nejsou zahrnuty do výzkumného cíle.

Potěšilo mě však zařazení hypotéz H3 a H4, které s cílem souvisejí a data jejich verifikaci umožňují.

Velmi oceňuji autorčinu invenci při volbě statistických metod i to, že se nespokojila se zpracováváním jednotlivých otázek (položek), ale provedla analýzu interní validity desetipoložkového dotazníku sebepojetí pomocí exploratorní faktorové analýzy s cílem vytvořit souhrnnou průměrovou škálu. Potěšilo mě provedení analýzy reliability pomocí Cronbachovy alfa (s velmi uspokojivým výsledkem).

Také mě velmi potěšila kvalitní práce s kategorizacemi otevřených odpovědí, ale i autorčina interpretační transparentnost v případě nevyhodnocené (resp. nevyhodnotitelné) položky č. 12).

U položky 18 (s. 54) došlo k určitému odklonu od jejího obsahu („*S jakou formou práce v hodinách má dle Vašich zkušeností žák s ADHD nejlepší výsledky?*“) při její interpretaci („*Druhý nejvíce využívaný typ výuky je...*“).

Radost mně udělala formální propracovanost i zevrubnost kapitoly Diskuse nabízející syntézu obou cílů diskuse (odpovídání na výzkumné otázky a verifikace hypotéz spolu s diskusí s prostudovanou literaturou).

Potěšilo by mě ještě, kdyby autorka výzkumnou otázku 4a vyhodnotila pomocí korelačního koeficientu. Získala by jedinou hodnotu a interpretace by byly statisticky lépe podložené. [U výzkumné otázky 4b, kterou autorka teoreticky mohla ověřit pomocí T-testu, je to jiné, protože autorka by porovnávala pouze 3 respondenty z církevní školy (T-test tedy nebylo možné použít).]

Poněkud matoucí se jeví popis všech hypotéz zkratkou H0 a H1, nikoli číslem hypotéz, jak jsou uvedeny v kapitole 5.2. Čtenář se v uvedených formulacích ztrácí.

Pravděpodobně nesprávná je interpretace výsledku na s. 69 dole, kde je na základě výpočtu T-testu s evidentně nesignifikantním výsledkem ($p=0,59$ naznačujícími, že se obě skupiny pedagogů mezi sebou neliší) přijata hypotéza, „*Jelikož je p -hodnota větší než 5% hladina významnosti*“. Na předchozí straně je uvedena testovaná hladina alfa $p>0,05$. Pravděpodobně došlo k přehlédnutí klíčového detailu, že se zpravidla testuje hladina v hodnotě $p<0,05$ a toho, že výsledek je statisticky tím významnější, čím nižší je hodnota „ p “.

Korelační koeficient $r=0,24$ při 35 respondentech je statisticky nevýznamný. I když je vypočítaná korelace ve směru, který byl hypotézou předpokládán, neměli bychom ji přijímat, pokud korelace nedosáhla určité výše, abychom se vyhnuli riziku náhody (při standardní hladině

významnosti $p < 0,05$ a příslušném počtu respondentů by měl být vypočtený koeficient podstatně vyšší).

Pro psaní příštích odborných textů ještě doporučuji

- Alespoň částečně provazovat v textu obsahy či cíle jednotlivých hlavních kapitol ve vztahu k celkovému cíli bakalářské práce. Propojit takto (alespoň jednou větou či odstavcem) i teoretickou část s částí praktickou způsobem, aby cíl empirické části vyplýval z teoretické části, nebo aby byla naznačena jeho návaznost. Text by měl imponovat jako určitý strukturovaný celek, nikoliv jako soupis vesměs izolovaných kapitol.
- Zevrubněji práci s literárními zdroji a vyhýbání se překlepům ve jménech (např. správně uvedený autor Chráska na s. 40 je následně ve zbytku práce uváděn chybně jako „Chrástka“).
- Pro snadnější čtenářské porozumění doporučuji v kapitole prezentující výsledky u jednotlivých kvalitativních položek uvádět i znění položek z dotazníku.
- Exploratorní faktorová analýza (EFA) bývá znázorňována tabulkou s faktorovou maticí s jednotlivými zátěžemi (náboji) položek pro každý faktor. EFA v případě této práce ověřila předpokládané jednofaktorové řešení, což by, pokud neuvádíme faktorovou matici, alespoň takto v jedné větě mělo být v práci uvedeno.
- Výraz „obrátit“ negativně formulované položky je přesný a srozumitelný, stylisticky přesněji se v tomto případě uvádí výraz „překódovat“.
- Hypotéza H1 (dále H2, H3 apod.) je ta, kterou ověřujeme. Hypotéza H0 je ta, kterou přijímáme, pokud se H1 (resp. H2, H3 apod.) nepotvrdí. Zpravidla však v textu práce píšeme pouze o alternativních ("očíslovaných") hypotézách, které buď přijímáme, nebo zamítáme. Tím předejdeme případným zmatkům.

Závěr: Přikláním se k tomu hodnotit předloženou bakalářskou práci spíše formativně a s ohledem na obecnou zkušenost, že *pustí-li se student/ka do náročnější práce, je ve větším riziku, že se dopustí i více chyb, ale také se více naučí*. Autorka, Kateřina Chmelová, se ve své práci ponořila do komplexního smíšeného výzkumu, vyžadujícího dobrou znalost jak obsahové analýzy, tak i několika statistických metod (korelační i faktorová analýza, analýza průměrů pomocí T-testu, analýza vnitřní konsistence-reliability), což je z hlediska bakalářských prací na většině sociálních a pedagogických oborů nepochybně nadstandardní záběr. Přestože se v textu objevuje větší množství nepřesností, je zřejmé, že autorka získala mnoho metodologických poznatků, které může využít ve své další akademické produkci. Velmi cenné je, že si některých limitů je sama vědoma a poukázala na ně. Teoretická část je zpracována adekvátně, autorka v ní prokázala dostatečný vhled do zvolené problematiky.

Celkově se s ohledem na výše uvedené přikláním k hodnocení klasifikačním stupněm v rozmezí **„dobře – velmi dobře“**, v závislosti na výsledku obhajoby.